

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора психологічних наук, професора
Візнюк Інесси Миколаївни
на дисертацію Миронюка Віталія Григоровича «Формування
управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС», подану на
здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми наукової роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами.

Практична діяльність фахівців ДСНС України вимагає вирішення завдання формування фахівців нового типу, які прагнуть до безперервного підвищення професійної майстерності, володіють високою адаптаційною, професійною мобільністю, уміннями та навички в галузі управління. Ці зміни відбуваються в умовах становлення нового типу суспільних відносин, що знаходяться в постійній динаміці і відображаються в численних переходах від однієї соціально-професійної ролі до іншої. У зв'язку з цим в суспільстві підвищився попит на соціально-активну особистість, здатну самостійно приймати рішення і нести відповідальність за їх реалізацію, вдосконалювати власну професійну компетентність на основі осмислення ходу та результатів діяльності. Відповідно до цих фактів об'єктивно зростає потреба у високопрофесійних, компетентних і затребуваних на ринку праці фахівцях ДСНС, що зумовлює необхідність цілеспрямованого й ефективного формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС у процесі професійної підготовки. Викладені аргументи засвідчують актуальність і суспільну затребуваність дисертаційного дослідження В. Г. Миронюка.

Дослідження виконувалося відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний № 0116U003481). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 3 від 28 вересня 2015 р.).

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

У результаті проведеного дослідження дисертантом:

- проаналізовано методологічні підходи та принципи до дослідження проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС;
- здійснено теоретичний аналіз понятійно-термінологічного апарату дослідження;

– виокремлено та схарактеризовано структурно-компонентний склад, критерії, показники та рівні сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС;

– обґрунтовано педагогічні умови й спроектовано структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС;

– експериментально перевірено ефективність моделі та педагогічних умов формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Нові факти, одержані здобувачем.

У дослідженні вперше з урахуванням наукових підходів (системного, компетентнісного, середовищного, комунікативного, особистісно орієнтованого та діяльнісного) цілісно досліджено й розв’язано проблему формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС у процесі професійної підготовки; розкрито ціннісно-мотиваційну, когнітивну, діяльнісну, особистісно-рефлексивну складові зазначеної компетентності; визначено критерії (аксіологічно-мотиваційний, когнітивний та діялісно-рефлексивний) із відповідними показниками рівнів сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС (високий, середній, низький); обґрунтовано та запроваджено педагогічні умови формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС (розвиток управлінських якостей майбутніх фахівців ДСНС, що забезпечують ефективність їх діяльності загалом та управлінської зокрема; упровадження інтерактивних методів й форм освітнього процесу з метою залучення майбутніх фахівців ДСНС до активного процесу формування управлінської компетентності; застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС); спроектовано та експериментально перевірено структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, що включає такі взаємопов’язані блоки: цільовий, теоретико-методологічний, процесуально-технологічний.

Уточнено суть понять «управління», «управлінська діяльність», «керівник», «командир», «майбутній фахівець ДСНС», «компетентність», «управлінська компетентність», «управлінська компетентність майбутнього фахівця ДСНС», «формування управлінської компетентності майбутнього фахівця ДСНС».

Удосконалено форми, методи, засоби та технології формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Подальшого розвитку набули методологічні підходи і принципи до формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Основні наукові положення, методологічні підходи, висновки, презентовані у дисертації В. Г. Миронюка, достатньою мірою обґрунтовані, базуються на аналізі праць вітчизняних і зарубіжних учених. Автором

логічно сформульовано структурні компоненти: мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, які відповідають темі дисертації.

Досягненню сформульованої в роботі мети сприяв ретельний аналіз теоретико-методологічних основ та джерельної бази дослідження.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується належною методологічною базою, ґрунтовним вивченням і критичним аналізом наукових праць, і загалом не викликає сумніву.

Аналіз тексту дисертації, автореферату та змісту публікацій дисертанта дають змогу дійти висновку про наукову достовірність викладених автором результатів.

Значення для науки і практики отриманих автором результатів.

Дисертаційна робота В. Г. Миронюка містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальну наукову проблему.

Результати дисертаційної роботи *впроваджено* в освітній процес Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (довідка № 3 від 28 жовтня 2025 р.), Національного університету цивільного захисту України (довідка № 15/88 від 13 листопада 2025 р.), Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 61-н від 17 листопада 2025 р.).

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Не викликає сумнівів і практичне значення одержаних результатів, яке полягає в тому, що навчально-методичні напрацювання можуть використовувалися для розширення та оновлення змісту навчальних курсів «Організація служби та підготовки», «Організація аварійно-рятувальних робіт», «Організація управління в екологічній діяльності», «Діяльність органів управління в НС», «Організація управління та діяльності у сфері ЦЗ», «Основи педагогічного менеджменту», «Методи прийняття управлінських рішень», «Управління освітніми проєктами», «Управління проєктами у системі ЦЗ», «Лідерство та управління командою», «Лідерство та самореалізація», «Розвиток лідерства», «Менеджмент в соціальній роботі», «Інноваційний менеджмент», «Освітнє лідерство» та ін.; для розроблення спецкурсів, курсів за вибором студентів, підручників, навчальних посібників; для організації виробничої практики; у проведенні наукових досліджень з означеної проблематики.

Оцінка змісту та завершеності дисертації.

Структура представленої дисертації науково виважена й логічно вибудована. Аналіз дисертації та її завершеності свідчить про те, що зміст дисертаційного дослідження В. Г. Миронюка відповідає меті й поставленим завданням. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного, списку використаних джерел до кожного з них (424 найменування, з них – 18 іноземними мовами), загальних висновків і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 280 сторінок, з них 205 – основного тексту. Робота містить 11 таблиць та 7 рисунків.

У вступі обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми та її зв'язок із науковими програмами, планами й темами. Визначено мету та завдання, окреслено об'єкт і предмет наукового пошуку, а також описано методи дослідження. Надано обґрунтування наукової новизни та практичного значення основних положень дисертації. Представлено інформацію про апробацію й упровадження результатів дослідження, описано структуру та обсяг дисертаційної роботи.

У першому розділі – «Теоретичні засади формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» – проаналізовано методологічні підходи та принципи до дослідження проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, конкретизовано термінологічне поле дослідження, розкрито зміст структурних компонентів, визначено критерії, показники та рівні сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Дисертантом обґрунтовано доцільність використання системного, компетентнісного, середовищного, комунікативного, особистісно орієнтованого та діяльнісного наукових підходів як методологічних засад дослідження, доведено логічність опори на спеціальні принципи формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, а саме: систематичності, цілеспрямованості, пріоритетності, адаптивності, суб'єктності, інтерактивності, результативності.

Охарактеризовано понятійно-категоріальний апарат дослідження та запропоновано авторське визначення управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, яку потрактовано як інтегральну професійно-особистісну характеристику, що включає здатність ефективно вирішувати професійні завдання, активно використовуючи наявні управлінські знання, уміння та досвід, а також професійно-управлінські якості.

Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС у дослідженні розглядається як цілісний динамічний процес, спрямований на набуття теоретичних знань, практичних умінь і способів організації професійної діяльності, управлінських якостей у процесі навчання в ЗВО, що відповідає запитам суспільства на висококваліфікованих фахівців служби ДСНС України з високим рівнем сформованості управлінської компетентності.

Дисертантом виокремлено низку структурних компонентів управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, які сприяють її ефективному формуванню: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, особистісний, діяльнісний, рефлексивний. На їх основі визначено та схарактеризовано критерії (аксіологічно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-рефлексивний) із показниками вияву та рівні сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС: низький, середній, високий.

У другому розділі – «Педагогічні умови та модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» – обґрунтовано

педагогічні умови та розроблено структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Заслуговує на увагу в дисертаційній роботі В. Г. Миронюка визначення та обґрунтування педагогічних умов, які сприяють ефективного формуванню управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС у професійній підготовці: розвиток управлінських якостей майбутніх фахівців ДСНС, що забезпечують ефективність їх діяльності загалом та управлінської зокрема; упровадження інтерактивних методів й форм освітнього процесу з метою залучення здобувачів освіти до активного процесу формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС; застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Дисертантом спроектовано структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, що включає такі взаємопов'язані блоки: цільовий (мета і завдання), теоретико-методологічний (підходи, принципи, зміст та структуру управлінської компетентності, педагогічні умови реалізації моделі), процесуально-технологічний (етапи, форми, методи та засоби навчання, діагностичний інструментарій (критерії, показники та рівні сформованості управлінської компетентності)), які забезпечують орієнтацію всіх складових професійної підготовки на формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

У третьому розділі – «Експериментальна перевірка ефективності структурно-функціональної моделі та педагогічних умов формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» – описано організацію та зміст дослідно-експериментальної роботи, проведено якісний і кількісний аналіз результатів дослідження.

Розроблена програма педагогічного експерименту та сформована порівнянна база респондентів створили надійні передумови для об'єктивної верифікації висунутої гіпотези дослідження та оцінки практичної дієвості запропонованої структурно-функціональної моделі в реальних умовах підготовки майбутніх фахівців ДСНС. Проведене експериментальне дослідження емпірично підтвердило висунуту наукову гіпотезу та довело високу ефективність розробленої структурно-функціональної моделі й комплексу педагогічних умов формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Узагальнення отриманих результатів підтвердило досягнення мети та успішне виконання завдань дисертаційного дослідження, що має новизну і практичне значення.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

В цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. У вступі, обґрунтовуючи актуальність та доцільність дослідження формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, автор

виокремлює певні суперечності. Надалі в роботі, за нашим баченням, бажано було продемонструвати кореляцію між ними та поставленими завданнями й отриманими результатами.

2. При обґрунтуванні педагогічних умов, які сприяють ефективного формуванню управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, доцільно було б деталізувати приклади впровадження педагогічних умов у процес підготовки майбутніх фахівців ДСНС.

3. У п. 2.4 дисертації «Структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» автором доцільно було б проаналізувати існуючі моделі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. За нашим баченням мета, що зазначена в структурно-функціональній моделі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС та результат потребують кореляції.

4. Під час опису перебігу констатувального експерименту автору варто було б детальніше окреслити процедуру формування вибірки та розподілу респондентів на контрольну та експериментальну групи, що підвищило би прозорість і відтворюваність експерименту.

5. Основний текст дисертації містить значний обсяг ілюстративного матеріалу (схеми, таблиці, діаграми), який доцільніше було б частково винести до додатків, що зробило б виклад більш лаконічним.

Однак висловлені зауваження та побажання не впливають на позитивне враження від дисертації в цілому та не знижують її цінність.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових працях.

Зміст і результати дисертаційної роботи представлено у 11 одноосібних публікаціях: із них – 5 статей опубліковано у фахових виданнях України; 1 стаття в закордонному виданні; 5 тез – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

На основі аналізу змісту публікацій В. Г. Миронюка можна констатувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, які було отримано в результаті проведеної роботи, у друкованих працях викладено достатньо повно.

Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації.

Структурна побудова, зміст, висновки, що викладені в авторефераті, повністю відображають основні положення дисертації.

Оцінка мови і стилю викладення матеріалу дисертації.

Дисертацію викладено українською мовою. Структура дисертації та стиль її подання відповідають чинним вимогам. У тексті дисертації відсутні текстові запозичення без посилання на джерело.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту.

Зміст дисертаційної роботи відповідає предметній галузі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Висновок. Аналіз дисертації, автореферату та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертаційна робота «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» є самостійною, завершеною науковою роботою, що відповідає пп. 9, 11-13 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами), а її автор, Миронюк Віталій Григорович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент –

доктор психологічних наук, професор,

професор кафедри психології та соціальної

роботи Вінницького державного педагогічного

університету імені Михайла Коцюбинського

Зразок підпису

Засвідчую

Начальник відділу кадрів

"05" 08 2020

Інесса ВІЗНЮК